

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

**30 РОКІВ ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ»:
СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ВДОСКОНАЛЕННЯ**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції

м. Одеса, 15 лютого 2024 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 340.6(094.5)(477)«451*30»(062.552)

T67

Відповідальний редактор: **Антоніна Черемнова**

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Одеського науково-дослідного інституту судових експертиз
(протокол № 1 від 31 січня 2024 року)*

Матеріали подано в авторській редакції

30 років Закону України «Про судову експертизу»: сучасний стан та перспективи вдосконалення : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 15 лютого 2024 року) / відп. ред. А. Черемнова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. – 340 с.

ISBN 978-617-8182-11-3

DOI 10.61563/978-617-8182-11-3

У збірнику матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції «30 років Закону України «Про судову експертизу: сучасний стан та перспективи вдосконалення» містяться тези доповідей, в яких висвітлюється сучасний стан законодавства про судову експертизу, визначені проблеми та недоліки чинного законодавства, а також пропонуються перспективні напрямки для подальшого вдосконалення законодавства та практики його застосування.

Збірник розраховано на наукових працівників, судових експертів, співробітників судових та правоохоронних органів, викладачів, докторантів, аспірантів, а також осіб, які цікавляться проблемами та перспективами розвитку судово-експертної діяльності в сучасних умовах.

УДК 340.6(094.5)(477)«451*30»(062.552)

ISBN 978-617-8182-11-3

© Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз, 2024

ЗМІСТ

Анна Абу Еласал

ЗНАЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ У ПРОТИДІЇ
КОРУПЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ)
КОРУПЦІЙНИХ ДОХОДІВ..... 4

Лариса Аркуша

ЗДОБУТКИ І НЕДОЛИКИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ЩОДО
ОКРЕМИХ ВИДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ..... 8

Петро Баранов, Олена Сливна, Людмила Черниш

ПРАЙС-ЛИСТ НА КУЛІ З БУРШТИНУ ЗА ПРЕЙСКУРАНТАМИ
ДЕРЖАВНОГО ГЕМОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНИ..... 13

Олег Баулін, Антон Камінський, Тетяна Терещенко

ТИМЧАСОВИЙ ДОСТУП
ДО РЕЧЕЙ І ДОКУМЕНТІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ..... 19

Тетяна Бачило, Олександр Салтиков

ЗАКОНОДАВСТВО
У СФЕРІ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ..... 25

Микола Беднарчук, Сергій Долинський, Олександр Яровий

ВИКОНАННЯ ВИМОГ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ»:
ТОВАРОЗНАВЧІ АСПЕКТИ..... 29

Віталій Варлахов

СПЕЦІАЛІСТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ
СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПОДІЙ..... 37

Олеся Ващук

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ»: ЧАС ЗМІН?..... 42

Аркадій Вейц

ДО ПИТАННЯ СТАНУ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗСЛІДУВАННЯ
КІБЕРЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ЗА УЧАСТЮ СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ
АБО ТАКОЇ, ЯКА ЗДІЙСНЮЄ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ,
ПОВ'ЯЗАНУ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ..... 46

Володимир Воліков

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НЕЗАРЕЄСТРОВАНИХ
ПРОМИСЛОВИХ ЗРАЗКІВ..... 50

Тетяна Гвозденко ВИСНОВКИ ПОПЕРЕДНЬОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТОВАРІВ У ГАЛУЗІ ДЕРЖАВНОГО ЕКСПОРТНОГО КОНТРОЛЮ ІСТЕ СБУ.....	54
Ольга Герасименко, Тетяна Харіна ПСИХОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ЗЛОЧИНАМИ, УЧИНЕНИМИ ГРУПОЮ ОСІБ.....	57
Лариса Гончар ПЕРЕДОВИЙ ДОСВІД ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НА ПРИКЛАДІ ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРІВ КОСІВСЬКОЇ КЕРАМІКИ.....	61
Ірина Гордієнко, Ольга Грек НАСТАВНИЦТВО ЯК ЗАПОРУКА ЗБЕРЕЖЕННЯ УНІКАЛЬНИХ МЕТОДІВ І МЕТОДИК ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ.....	65
Юлія Гресь ЕКСПЕРТИЗА З ПИТАНЬ ПРАВА: ЗА І ПРОТИ.....	70
Катерина Дзюбак ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	75
Олександр Євсюков ВПЛИВ УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	81
Тетяна Єгорова, Юлія Браїлко, Наталія Кисла ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КОМУНІКАТИВНОГО АНАЛІЗУ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ КОМПЛЕКСНИХ СУДОВИХ ПСИХОЛОГО-ЛІНГВІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ.....	85
Олександр Жеребко ОБ'ЄКТИ СУДОВО-БІОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	89
Маргарита Журавльова ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ УСПІХУ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	92
Олександр Забуга ОРГАНІЗАЦІЯ, ВИКОНАННЯ, УДОСКОНАЛЕННЯ АВТОТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ РОЗВИТКУ.....	97

Ігор Загородній

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ КОМП'ЮТЕРНОГО ПОЛІГРАФА.....102

Оксана Заковирко

ЕКСПЕРТНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЛИНИСТИХ ҐРУНТІВ.....106

Вадим Ільїн

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
СУДОВИХ ЕКСПЕРТІВ-АРХЕОЛОГІВ У КОНТЕКСТІ ОНОВЛЕННЯ
ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СУДОВО-ЕКСПЕРТНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.....110

Тетяна Кінушева, Інна Копитіна, Дарина Духненко

ЩОДО ПОТРЕБИ В УКРАЇНІЗАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ».....115

Євгенія Ковкіна

АКТУАЛЬНІСТЬ РОЗРОБКИ НОВИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ У МЕЖАХ КОМПЛЕКСНОГО
ПСИХОЛОГО-ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....120

Олександр Козлов, Роман Момот

ЩОДО ПИТАННЯ АКТУАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ
РЕКОМЕНДАЦІЙ У РОЗДІЛІ «ВІЙСЬКОВА ЕКСПЕРТИЗА»
З УРАХУВАННЯМ АГРЕСІЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ
ПРОТИ УКРАЇНИ.....125

Анна Колодіна, Наталія Чіпко

ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ КОМП'ЮТЕРНО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
В ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ.....129

Наталія Косигіна, Віта Сакалюк

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ЗРАЗКІВ ПІДПИСІВ
У СУДОВО-ПОЧЕРКОЗНАВЧІЙ ЕКСПЕРТИЗІ.....132

Артем Кошкаров

РОЗСЛІДУВАННЯ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНИХ ПРИГОД,
ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ НЕСПРАВНОСТЯМИ ГАЛЬМОВОЇ СИСТЕМИ
ВАНТАЖНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.....136

Дмитро КУЧЕРОВ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ У ПРОТИДІЇ ПОДАТКОВИМ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРАВООПОРУШЕННЯМ.....140

Олег Кучерявенко КОМПЛЕКСНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГАЛЬМІВНОЇ ДИНАМІКИ АВТОМОБІЛЯ.....	144
Микита Лебідь, Артем Король, Станіслав Павлюк МЕТОДИ ВІДБОРУ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЯКОСТІ АСФАЛЬТОБЕТОННОГО ПОКРИТТЯ.....	149
Андрій Лубенцов, Лариса Дереча ТЕСТУВАННЯ ЯК МЕТОД ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ОСІБ, ЯКІ ВИЯВИЛИ НАМІР ОТРИМАТИ АБО ПІДТВЕРДИТИ КВАЛІФІКАЦІЮ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА.....	152
Юрій Мазниченко, Віктор Колонюк ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ВИХІДНИХ ДАНИХ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Вікторія Маруніч ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ» В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	163
Наталія Мацак ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ РОБІТ ІЗ ТЕПЛОВОЇ ІЗОЛЯЦІЇ БУДІВЕЛЬ.....	166
Анатолій Міняйло, Людмила Дмитренко ШКОДА, ЗАВДАНА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОМУ ФОНДУ УКРАЇНИ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ РФ.....	169
Мурашко Анастасія ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА З УЧАСНИКАМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	172
Ірина Невмержицька, Анфіса Венгрус МОЖЛИВОСТІ КОМПЛЕКСНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІН ДО ПЕРВИННОГО ЗМІСТУ ДОКУМЕНТУ, УНЕСЕНИХ ШЛЯХОМ ДОПИСКИ.....	175
Владислав Негребецький БІОМЕТРИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СУДОВО-ЕКСПЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	179
Наталія Нічік ЕКОНОМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА: ОСОБЛИВОСТІ ПРИ ПРИЗНАЧЕННІ ПЕНСІЇ ЗА ВІКОМ В УКРАЇНІ, ЩО ВИНИКЛИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	184

Богдан Орловський АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	188
Ірина Пишненко ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ У СТРУКТУРІ ТАКТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ «ПОШУК І ВСТАНОВЛЕННЯ НЕВІДОМОГО ЗЛОЧИНЦЯ АБО ПРЕДМЕТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ЗІ ЗЛОЧИНОМ».....	192
Вадим Пожар СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ ОГЛЯДІВ.....	197
Олександр Посашков ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ТА ВИДИ ДЕФЕКТІВ, ЩО ВИНИКАЮТЬ ПІД ЧАС МОНТАЖУ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОННИХ БЛОКІВ.....	203
Сергій Роголін ВИКРАДЕННЯ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ: ЕКСПЕРТ ТА СПЕЦІАЛІСТ У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОСТУПКУ.....	207
Михайло Роговик 30 РОКІВ ЧИННОСТІ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ»: ЕВОЛЮЦІЙНІ ПОСТУПИ ТА КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ.....	212
Саєнко Олександр ДОСЯГНЕННЯ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ОРІЄНТУВАННЯ В СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ ТРИУМФАХ.....	214
Олена Самойленко ЩОДО ОЦІНКИ СУЧАСНИХ ЗАГРОЗ КРИТИЧНІЙ ІНФОРМАЦІЙНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ: ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ.....	217
Наталія Сапун, Володимир Комаров ОСОБЛИВОСТІ ВВЕЗЕННЯ ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ НА ТЕРИТОРІЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	221
Віктор Сезонов СУДОВЕ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО: ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ.....	227
Іван Старенький ДОСЛІДЖЕННЯ RAID-МАСИВІВ РІВНЯ RAID 0.....	231
Євгеній Старіков ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНУ «ТЕХНІЧНА НЕСПРОМОЖНІСТЬ ВИХІДНИХ ДАНИХ» В АВТОТЕХНІЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗІ.....	236

Ярослав Столяров МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ.....	240
Геннадій Строкаліс, Наталія Панченко АКТУАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ АВТОТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ ІЗ ОЦІНКИ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.....	244
В'ячеслав Сушко, Віктор Сушко МОЖЛИВОСТІ ПЕРЕВІРКИ ЗАМКНЕНИХ ПРОСТОРІВ НА ЗНАХОДЖЕННЯ ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН ЗА ДОПОМОГОЮ ГАЗАНАЛІЗАТОРА N ₂ ТА O ₂	249
Ірина Третьякова, Валерія Онацька, Анна Лиманська ВПЛИВ СТИЛЮ ВИХОВАННЯ БАТЬКАМИ НА ФОРМУВАННЯ ПСИХОПАТИЧНИХ РИС У ДІТЕЙ.....	252
Анна Тульвінська, Юлія Халявка МЕЖІ КОМПЕТЕНЦІЇ ЕКСПЕРТА-ПСИХОЛОГА У СПРАВАХ ПО СПІРНИХ ПИТАННЯХ ВИХОВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ДИТИНИ.....	256
Владислав Федорченко, Андрій Фролов, Валерій Ольхов ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ ДВИГУНІВ ВНУТРІШНЬОГО ЗГОРЯННЯ З МЕТОЮ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИЧИН ВИНИКНЕННЯ НЕСПРАВНОСТЕЙ.....	260
Андрій Фролов, Олександр Свідерський, Владислав Федорченко ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРАМЕТРІВ ГАЛЬМУВАННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ КАТЕГОРІЇ М1 З ЕЛЕКТРИЧНОЮ СИЛОВОЮ УСТАНОВКОЮ.....	265
Дмитро Хамула, Сергій Платовський ВИКОРИСТАННЯ ІСТОРИКО-ХУДОЖНІХ ЦИТАТ У СУЧАСНОМУ ЖИВОПИСІ В КОНТЕКСТІ СКАНДАЛЬНОГО КОНТЕНТУ ІЗ ЕЛЕМЕНТАМИ ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ, ЯК ШЛЯХ ДО УТИЛІТАРИЗАЦІЇ МИСТЕЦТВА.....	270
Світлана Ходосевич, Таїса Колесник РОЛЬ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В МЕХАНІЗМІ ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ.....	275
Ольга Холодова КОМПЕТЕНТНІСТЬ СУДОВОГО ЕКСПЕРТА-ТОВАРОЗНАВЦЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ.....	280

<i>Віра Хомутенко, Ірина Луценко, Дмитро Мотигін</i> ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	285
<i>Ana-Maria V. Cisleanu, Olga S. Cataraga</i> EFFECTS OF HEAVY METALS IN A POLLUTED AQUATIC ECOSYSTEM.....	290
<i>Одарка Чабанюк</i> НАПРЯМИ ЕКСПЕРТИЗИ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ.....	298
<i>Юрій ЧЕРНИШ</i> ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ ПРИ КОНТРАБАНДІ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ.....	303
<i>Олександр Чернов</i> СПЕЦИФІКА ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В РАМКАХ СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ, ВЧИНЕНИХ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВИКОНАННЯМ СЛУЖБОВИХ ОБОВ'ЯЗКІВ.....	306
<i>Сергій Чумак</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ.....	312
<i>Олександр Шкуліпа</i> ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТЛОФОРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НА АВТОМОБІЛЬНОМУ ТРАНСПОРТІ ЯК НОВИЙ ВИД ЕКСПЕРТНОЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ.....	315
<i>Тетяна Юзишина</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКУМЕНТІВ.....	320
<i>Іван Яценко, Елла Сімакова-Єфремян</i> ПРАВОВИЙ СТАТУС СУДОВОГО ЕКСПЕРТА ПОТРЕБУЄ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	324
РЕЗОЛЮЦІЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «30 РОКІВ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВУ ЕКСПЕРТИЗУ»: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ».....	329

Віра Хомутенко

кандидат економічних наук, професор, судовий експерт
електронна адреса: homutenko-vera@ukr.net

Ірина Луценко

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів
Одеського національного економічного університету
електронна адреса: irina_finance2014@ukr.net

Дмитро Мотигін

завідувач відділу товарознавчих, гемологічних,
економічних, будівельних,
земельних досліджень та оціночної діяльності
Одеського НДЕКЦ МВС
електронна адреса: motigindmitriy@ukr.net

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ
СУДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ
ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ**

Публічні закупівлі набули особливої уваги в час війни і визивають не аби який суспільних резонанс. Нерідко господарські операції суб'єктів державного сектору економіки у сфері публічних закупівель стають об'єктом кримінальних проваджень через нецільове використання бюджетних коштів; неефективне використання бюджетних коштів в наслідок завищення очікуваної вартості закупівлі та необґрунтованої зміни ціни договору про закупівлю, шляхом укладення додаткових угод; втрати активів від недопостачання товарів (робіт/послуг); приймання продукції, яка не відповідає умовам договору; штучне розділення предмету закупівлі для уникнення конкурентних процедур та інших випадків, пов'язаних з корупційними ризиками. Для підтвердження/спростування певних обставин учинення кримінального правопорушення у сфері публічних закупівель, визначення розміру матеріальних збитків тощо, з урахуванням вимог ч. 1 ст. 242 КПК [1], призначається судова економічна експертиза.

Питаннями проведення судової економічної експертизи закупівельних операцій приділялось достатньо уваги як науковцями так і практиками. Зокрема, це наукові праці: І. Басанцова, В. Василичука, П. Зінова, Д. Лазарева, В. Коряка, А. Меденцева, О. Мельникова, Н. Панченко, О. Хомутенко та багато ін. Однак, питання експертного дослідження розміру збитків від неефективного використання бюджетних коштів, в наслідок перевищення очікуваної або договірної вартості предмету закупівлі над їх ринковою вартістю, залишається дискусійним в силу ряду причин.

По-перше, незважаючи на встановлений ст. 7 Бюджетного кодексу України [2] принципу «ефективності та результативності» при використанні бюджетних коштів, якого повинні дотримуватись усі учасники бюджетного процесу та принципу «максимальної економії, ефективності та пропорційності» бюджетних коштів, яким слід керуватись при здійсненні публічних закупівель (ст. 5 ЗУ), ні бюджетним, ні закупівельним законодавством не визначено поняття «ефективність», «результативність», «максимальна економія, ефективність та пропорційність» при використанні бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель. При здійсненні закупівельних операцій відсутні нормативно визначені критерії оцінки ефективного використання бюджетних коштів та показники максимальної економії, ефективності та результативності публічних закупівель.

По-друге, факт правопорушення в закупівельних відносинах встановлюється відповідно до видів порушень закупівельного законодавства. Однак, ні Закон України «Про публічні закупівлі» та ні діюча на сьогодні Постанова КМУ № 1178, не містять вимог щодо відповідності очікуваної або договірної вартості предмету закупівлі їх ринковій вартості.

По-третє, нормативно-правовими актами, якими визначені повноваження органів державного фінансового контролю, що забезпечують контроль у сфері публічних закупівель, не передбачена перевірка обґрунтованості розміру очікуваної вартості предмету закупівель, договірної ціни предмету закупівлі [3, ст. 7–8; 4].

В-четверте, як у бюджетному (ст. 116 Бюджетного кодексу України), так і закупівельному законодавстві, непередбачена відповідальність за правопорушення у вигляді неефективного використання бюджетних коштів, в тому числі на публічні закупівлі товарів, робіт та послуг (ст. 44 Закону України «Про публічні закупівлі»). Не передбачена ця відповідальність ні нормами ст. 164⁻¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення, ні ст. 210 Кримінального кодексу України.

Разом з тим, зважаючи норму ст. 22 ЦКУ [5], під збитками розуміються втрати та упущена вигода, яких суб'єкт державного сектору економіки зазнав внаслідок недотримання вимог бюджетного та/або законодавства про публічні закупівлі.

Усе вище перераховане унеможлиблює нормативного та документального підтвердження розміру збитків від неефективного використання бюджетних коштів, в наслідок перевищення очікуваної або договірної вартості предмету закупівлі над їх ринковою вартістю.

Разом з тим, на сьогодні випадків застосування в державних закупівельних операціях необґрунтовано високих договірних цін предметів закупівель стає усе більше [4; 22], що призводить до невиправданих витрат бюджетних коштів.

Тому, на нашу думку, є слушним прийняття до розгляду Верховною радою трьох законопроектів: «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель за № 10149-1 від 13.10.2023 [6]; «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення інструментів протидії порушенням у сфері закупівель» за № 10090-1 від 12.10.2023 [7]; «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів» за № 10150 від 13.10.2023 [8].

Однак, запропоноване у законопроекті № 10150 доповнення до Бюджетного кодексу, поняття «ефективне використання бюджетних коштів» – це сукупність дій учасника бюджетного процесу відповідно до його повноважень, спрямована

на досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки при виконанні бюджетів та отримання максимального результату визначеного розрахунками витрат бюджету відповідно до затверджених законодавством методик та правил, при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів», має дещо абстрактний характер, які вочевидь буде складно виміряти у експертній практиці зокрема, щодо показника не досягнення «цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки» по окремій господарській операції замовника з публічних закупівель.

Законопроектом № 10150 від 13.10.2023 пропонується встановити, що неефективне використання бюджетних коштів є порушенням бюджетного законодавства (доповнення до п.25 ч. 1 до ст. 116 БК), яке тягне за собою встановлену законом відповідальність; закріплення на законодавчому рівні визначення такого виду порушення бюджетного законодавства, як неефективне використання бюджетних коштів (доповнення до ч. 2 до ст. 119 БК). Крім того, п. 3 Прикінцевих та перехідних положень законопроекту пропонується доручити Міністерству фінансів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом, зокрема, розробити механізм оцінки ефективності та неефективного використання бюджетних коштів та затвердити відповідні нормативно-правові акти.

Прийняття цих законодавчих актів та внесення відповідних змін до нормативно-правових актів стане підґрунтям правового забезпечення протидії неефективного використання бюджетних коштів у сфері публічних закупівель.

Разом з тим, потребує вдосконалення і методичне забезпечення проведення судової економічної експертизи публічних закупівель за бюджетні кошти, що створить об'єктивні засади для отримання достовірних та обґрунтованих висновків за результатами проведеного дослідження та оптимізує експертні помилки і, як наслідок, ухвалення помилкових судових рішень.

Перелік використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року. № 4651-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Про публічні закупівлі : Закон України 25 грудня 2015 року № 922-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
4. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету міністрів України від 12 жовтня 2022 р. № 1178. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>
5. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
6. Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» щодо посилення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель : проєкт до Закону України від 13.10.2023 № 10149-1. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=76986
7. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення інструментів протидії порушенням у сфері закупівель» від 12.10.2023 № 10090-1. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42985>
8. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо встановлення відповідальності за неефективне використання бюджетних коштів» : проєкт до Закону України від 13.10.2023 № 10150. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42976>